

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe $\frac{1}{2}$ an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr.: pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunei

„BISERICA ȘI ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 4902,904.

ANUNȚ ȘCOLAR.

Luând edificiile seminariale sub reparatură și în interval ivindu-se necesitatea unor lucrări neprevăzute, edificiile nu pot fi aduse pe timpul prescris în condițiune de a fi folosite; drept aceea, cu abateră dela anunțul școlar liberat de Direcțiunea institutului nostru ped.-teol. la 17/30 Iunie 1904 Nr. 1 T./1904/5, începearea anului școlar se amână cu câteva zile astfel, că:

1. În 12 și 13 Septemvrie st. n. (30 și 31 August) se vor ținea esamenele de corigență private și de primire, cu elevii ambelor despărțăminte.

2. În 1/13 Septemvrie se vor face înscrierile, după cari va urma începerea prelegerilor.

Arad, 13/26 August 1904.

Ioan I. Papp,
Episcop.

Consistor plenar. Joi, la 12/25 August s'a întrunit Consistorul plenar în ședință pentru a rezolva mai multe importante chestiuni dela ordinea zilei.

P. S. Sa Dl Episcop deschide ședința în mijlocul acclamărilor. Prezenți au fost următorii P. On. Domni: Constantin Gurban, George Popovici, Ioan Groza, Vasile Beleş, Gherasim Serb, Roman Ciorogariu, Traian Mager, Traian Vățan, George Lazar avocat; P. Truța, S. Raicu, G. Feier, Gherasim Serb referent; Aug. Boțoc, Dr. Aurel Cosma, George Purcariu.

P. S. Sa Dl Episcop parentează moartea protopopului Halmagiului Ioan Groza iun. Consistorul aduce prinos memoriei lui prin ridicare.

Se decretează vacant protopopiatul Șiriei, prin trecerea Rv.-lui G. Popovici de referent bisericesc; de administrator se numește Traian Terebenț preot în Galșa și se dispune integritatea prin concurs a protopopiatului.

Se ia la cunoștință denumirea protopopului I. Georgia din Buteni de administrator la Halmagi, și se ia conclud de îndeplinirea prin concurs a protopopiatului.

Proiectul de regulament al afacerilor epitropoști din parochii, elaborat de o comisie specială și censurat de senatul epitropesc, se transpune comisiunei sinodale.

Dionisie Popovici cassar consistorial, la cererea sa, se trece în statul de pensiune, cu începere dela 11 Septemvrie a. c.

Despre activitatea corporațiunilor protopresbiterale, rapoartele de pe anul 1903, intrate la Consistor, se iau la cunoștință.

Să nu se peardă din vedere scopul școlăi.

La cele scrise de mine sub acest titlu, dl preot Mihai Păcățan face unele reflecțiuni în numărul 31 din »Biserica și Școala.«

Deși m'au suprinis încâtva observările d-lui preot, nu pot retăcea plăcerea și bucuria, ce am avut-o la cetirea celor scrise de d-sa. M'au surprins, pentru-că cele-ce pretinde dl preot Păcățan, se înțeleg de sine; m'am bucurat, pentru-ca d-sa, ca preot, dă atâta atențiune afacerilor școlare; lucru, ce nu-l prea observăm în viața noastră de aici.

În reflecțiunile d-sale însă se provoacă la un mare adevăr pedagogic. Și anume, susține, că scopul școlar e dublu: scop formal și scop material. Lucru deplin adevărat. De cât numai, că și aceea e adevărat, că scopul formal e imposibil a se ajunge, fără a atinge și scopul material în mare parte. Aceasta pentru-că, folosind noi materialul de predat ca mijloc pentru ajungerea scopului celui mai înalt școlar, *acest mijloc devine totodată și scop*, în cât cunoștințele câștigate pe calea aceasta, *se pot aplica în viața de toate zilele, în cercul de trai al respectivului individ, spre binele și, folosul său.*

De altcum menițiunea școlăi nu e, de a crește oameni de specialitate. Chemarea ei e, a crește numai *om*. Și ca atare, scopul material nu se poate pune alături cu cel formal. Că ambele se urmăresc de odată, asta e adevăr; pentru aceea nu-i urmare, ca însămnătatea lor să fie de o potrivă. Căci sunt oameni, *cari au multe cunoștințe practice, dar puțin inteligenți.* Și deschilinit putem constata aceasta la măestri și plngari. Și earăși câți indivizi sunt, cari absoalvă școale înalte, însușindu-și o sumedenie de cunoștințe, de cari nici când nu vcr avea lipsă în viața lor, și totuși, inteligența lor se desvoltă în proporție cu mulțimea acestor cunoș-

tințe? Și apoi în acest caz nu poate fi vorba de scopul material, fiind-că cele învățate nu-le poate aplica în viața de toate zilele. Deci ni se pune întrebarea: ce rost au învățarea acestora, dacă individul n'are nici un folos de ele în viața de toate zilele? Iar la aceasta întrebarea nu putem răspunde altcum, decât că, prin învățarea acestora, se urmărește pur numai scopul formal.

Domnul preot Păcățan cere, ca să »*desvoltăm în armonie toate facultățile spirituale.*« Lucru iarăși foarte la loc. Inșă, în acest caz, nu sustă, că *agerirea minții s'ar putea efeptui prin învățarea alor 2—3 studii, după cum afirmă d-sa.* Dovedesc aceasta inprejurare chiar și cele spuse mai sus. Căci poate fi un maestru bun mehanic, bun fizic, bun chemic, bun chiar și altceva, pentru aceea e departe de a fi și om *intelligent.* A ajunge aceasta înteligență, se recere a avea cunoștința mai multor lucruri, și lucruri de or-

dine mai înaltă, din domeniul abstracțiunii. Și apoi și femeia română se pricepe de minune în ale țesutului, cusutului etc.; pentru aceea, dacă n'a călcat pragul școlii, sau nu s'a învățat în societate, stă foarte îndărăt în privința culturii, de și scopul material al instrucțiunii sale, ori mai bine zis al pregătirii sale l-a ajuns.

De altcum în cele scrise de mine am făcut amintire și de scopul material al învățământului, când am susținut următoarele: Scopul *material* al predării limbii materne în școala poporală e, de a învăța și a deprinde pe băeat, ca el să fie capabil a pune pe hârtie corect cugetele sale etc., — de unde încă se poate vedea de ajuns, că eu n'am putut omite și nici intenționa omiterea scopului material din școala poporală. Nu! I-am dat înșă atențiunea numai atât, cât i-se cuvine.

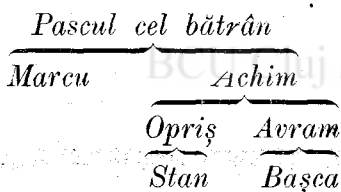
I. Grofșorean.

Biserica din Leheceni-Cărpinet.

— Schiță istorică. —

(Urmare și fine.)

Iată acea genealogie:

are 2 sau mai multe fete. Un ginere e Nonța, nu e preot și moare fără copii.

De aci nu ne mai conduce firul genealogic; dar regăsim, probabil pe un al doilea ginere al lui Popa Stan, la 1619 (datul actului de mai sus) pe omonimul »strămoșului« în slujbă, *Pascal*, care umblă după revindicarea drepturilor moștenești.

Și cum am văzut, are spriginitor în martori bătrâni, între cari unul, Bașa Lupul (tatăl lui Nonța cel cu puține zile) moșneagul de 225 ani!

Acest venerabil Lupul, dacă la 1619 era de 225 de ani, s'a născut la anul 1394.

Va să zică a apucat vremea împăratului Sigismund (1387—1437).

Și de fapt, să zice în documentul de mai sus, că Popa Pascal a protestat contra celor ce vreau să-l silească la cătănie și dare, provocându-se la hârtie dela Împăratul.

Din declarațiunea moșneagului Lupul identică cu declarațiunea reclamantului, putem stabili vechimea întemeerei bisericei din cestiune: pe timpul numitului Împărat.

Dar să stabilim, după criteriile ce ne stau la dispoziție, cam pe ce vreme au putut trăi singuraticii membrii ai »dinastiei« preoțești a lui Pascal cel bătrân.

Cităm a doua parte din documentul de mai sus (o copie în care se succed actele în modul în care le înșirăm noi, scoase fiind, probabil dintr'a condica în care au fost scrise, fără ordine cronologică, după importanța lor de acte citate ca spriginitoare într'un proces de mai târziu):

Maria Cristernie Dei Gratia Transylvaniae Moldaviae Valachiae Transalpiniae Princeps partum Regni Hungariae Dna et Sicularum Comes nata Archi Dux Austriae Dux Burgundiae Comes. . . olim et Germaniae.

Magnifice fidelis nobis sincere dilecte salutem et gratiam nostram Kerpenyem Loco Belényes Vidéki Popa Avram, találta meg münket könyörgesse által jelenti hogy régtől fogva az ott valo Templomnak szolgálta volna, mostan az falu közeje akarna Portio és szolgálata alá tenni könyörög minékünk hogy régi állapotjában tartattok meg kegyelmed által, azért hogy lévén az az Dolog hagyuk és Felséges Császár Authoritássából parancsolyuk hogy kegyelmed az Papot régi szabadságában állapottyában tartasa meg secus non facholus.

Dat Alba Tuliae die 14-a Iunii anno 1398.

Maria Kristerna m. k. Demetrius Napragyi Aepiscopus.

Renovatae Literae per Not. Iud. Par. oppidi Belényes per Ioanum Szombat et Jur. Not. Paulini Korozi 1643 m. p.

Quad Praesens copia ex verbo copiis per Jud. opidi Belényes et Juratum Notarium ejusdem oppidi Anno 1643 renovatis absque ulla prorsus. . . . *) desumpta sit praesentibus attestamur. Dat in oppido Belényes die 22-da Augusti 1741. Stephanul Cseltko Provisor Ladislaus Ligradi in com. Bihar or. Jurasor L. S. D. Episcopus in Belényes m. p.

*) Nedescifrabil.

Maria Cristerna Dei Gratia Transylvaniae Moldaviae Valachiae Transalpiniae Princeps partum Regni Hungariae Dux et Siculorum Comes nata Achi Dux Austriae Dux Burgundiae Comes... olim et Germaniae.

Magnifice fidelis nobis sincere dilecte salutem et gratiam nostram Kerpenyetem Loco Belényes Vidéki (finut) Popa Avram, ne-a găsit pe noi cu rugăciunea (în care) raportează că din vechime ar fi servit la biserica de acolo iar acum autoritatea satului ar vrea să-l pună la porție (dare) și slujbă (militară; se roagă de noi să-l ținem în vechea lui condițiune prin grația noastră. De aceea, ca să fie acel lucru lăsam și poruncim, din autoritatea înălțatului Impărat, ca milostivă ta (epi-copul de Oradea-Mare) să susțină în vechile sale libertăți și condițiuni pe Popa, secus non factolus.

Dat Alba Iuliae die 14-a Iunii anno 1598 Maria Cristerna m. K. Demetrius Napragyi Aepiscopus.

Renovatae Literae per Not. Iud. Par. oppidi Belényes (Beiuș) per Ioanum Szombat et Jur. Not. Paulini Korosi 1643 m. p.

Quod Praesaus copia ex verbo copiis per Jud. oppidi Belényes et Juratum Notarium ejusdem oppidi Anno 1643 renovatis absque ulla prorsus . . .

*) desumpta sit praesantibus at'estamur. Dat in oppido Belényes die 22-da Augusti. 1741 Stephanul Cseltko Provisor Ladislaus Ligradi in com. Bihar or. Jurator L. S. D. Episcopus in Belényes m. p.

Iată dar, că Popa Avram, nepotul lui Pascu cel bătrân, trăiește pe la 1598, când spune că din vechime servește la biserica din Cărpinet-Leheceeni, și cere dela regina Ardealului, născută mare ducesă de Austria, soția principelui Sigismund Báthory (1586—1598) reînnoirea vechilor privilegii ale familiei și statului său.

Lucru minunat!

În fundul Bihorului se pârândează din tată în fiu preoția în lignă și cu rânduială, pe când țara trece în goană după sabia lui Huniade prin focul revoluției lui Dosa... cade sub jugul turcesc, ajunge ruptă în bucăți în luptele dintre Habsburgi și principii Ardealului; luptele religio-nare, Husiții, umbra cuceririi lui Mihai Viteazul se pârândă asupra-i, — ba va ajunge definitiv sub Habsburgi...

Și în Bihorul nostru e pace!

Codrule, codruțule, dragostea și țigăna, doina și scutul neamului românesc, slăvit să fi!

Dar să urmăim.

Documentul de mai sus, cum văzurăm, a fost reînnoit, în anul 1643.

Cine a fost preot în 1643?

Ni-o spune documentul următor:

Anno 164 Die 16-a February.**)

Az úr önagysága Barcza Sigmond uramnak Törvénylevél adása az kerpenyietekre ugymint: Popa Mihálynak néminémű örökséginek eligazitására, a mely Törvényben jelen voltak ilyen böcsületes személyek ugymint: Rézbányán lakós Miklos János, Funáczí Iso-

dor Toma és králioivi Ferencz Paskuly, ezek töb emberséges személyekkel jelen voltak a falu részéről pedig voltak ezek a személyek ugymint varzadi Ignacz Trifuly, Filip Mikola és kóhi ispán Musa Tette ezek a személyek ülven Törvényszéket töb hozzájuk hasonlókkal együtt a Monca. *) házánál. Elsőben is a kerpenyietiek felelvén Popa Mihályhoz ilyen formán, hogy az mely földét birna Popa Mihály csak az Ur földé volna, a melyet hatalmasul bir minden szolgálát és adó nélkül, a mely feleletokra Popa Mihálynak ez volt felelete, hogy ő azt az örökséget ösitől birja a mely örökséget az ősi felét vette volt az kerpenyietiektől, felét pedig az lehecseniektől, második feleleté meg az volt Popa Mihálynak, hogy a mikor Barcsán lakott és tehát akkor ilyen alkuvás szerint hívta haza a két falu a kik a templomhoz járnak, még pedig 200 forint vinculum alatt hogy az örökséget a melyet az előt birt Popa Mihály szabadossan birhassa mind haláláig, a mely feleletire Popa Mihályt a Törvény így bocsátotta ki, hogy azt a dolgot feleleté szerént hitesse el Popa Mihály hogy bizonyos személyek hallották azt az alkuvást és kétszáz forint vinculum alatt való kötést, a mely dolognak nagyob bizonyására Popa Mihály állítván elé bizonyos hites személyeket, ugy mint pojáni Krecz Filemon, szelestei Ples Aradot, lehecsányi Szolomon Mihályt és kerpenyietí Monca Pétert, ezek egy akarattal és hites személyek az dolgot állítván, hogy tudgyuk azt, hogy kerpenyietiek az a darab földet adták volt Popa Mihálynak szolgálattya bériben valaméddig él az ő papi tisztiben az több faluk pedig minden ház fél véka buzát hat pénzt és egy boglya szénát és minden hét ház egy napot szolgáljon, csak a személyek a dolgot, hírek szerént ugy állatván az Törvény arra ment hogy senkinek Popa Mihályhoz semmi közí nintsen valaki pedig megháborgatnija tehát az oda... két száz forint vinculum szerént maradjon. Az melyek nagyobb bizonyására pecsétekkel is megerössít... az Törvényben ülő személyek közül.

Actum Kerpenyeth eadem Die ut supranot.

Quod praesens copia suo originali conformis sit.

Hisce testor Vaskoh Die 2-da Ian. 1750.

Ioannes Nerdovics

Extradat. per Jur. Districtus notar.

Iosepum Barezai.

Anno 1641 Die 16-a February.

Cartea de judecată a Mării Sale domnului Sigmond Barcza pentru cărpineteni și anume: pentru o-rânduirea oare căror moșteniri ale lui Popa Mihai. La care judecată au fost de față astfel de oameni cinstiți, jurați, anume: Ioan Micloș din Băița, Toma Isidor din Fănațe și Francisc (?) Pascu din Craiova, aceștia cu mai mulți oameni de omenie au fost de față, iar din partea satului au fost persoanele următoare: Ignatie Triful de Vărzad Micula Filip și ispanul turnătoriei (Koh) Musa Tette (?). Aceste persoane intrunindu-se la judecată, cu mai mulți oameni de felul lor, la casa lui Monța... *) mai întâi au răspuns cărpineteni pentru Popa Mihai în următorul chip: că pământul pe care îl are Popa Mihai este numai al lui Dumnezeu, pe care îl are cu toată puterea, fără nici o slujbă și dare; la care declarațiuni Popa Mihai a răspuns, că el are acea moștenire din strămoși, care moștenire strămoșii lui au primit-o dela cărpineteni iar jumătate dela Leheceeni; iar al doilea răspuns al lui Popa Mihai a fost, că pe când el era în Barca (?) l'au chemat acasă cele două sate, care merg la acea

*) Nedescifrabil.

***) Documentele din acest studiu, mi s'au comunicat de P. C. Sa D-1 vicar episcopesc V. Mangra din Oradea-Mare.

*) Nedescifrat il.

biserică cu această tocmeală: sub pedeapsă de 200 florini, ca Popa Mihai să poată ținea liber până la moarte, acea moștenire pe care a avut-o înainte. După care declarațiune alui Popa Mihai judecata s'a pronunțat, ca să dovedească lucrul spus de dânsul, că anumite persoane au auzit acea tocmeală și legământul sub pedeapsă de două sute florini, pentru a cărui lucru mai mare siguranță Popa Mihai punând înainte oare-cari persoane de credință, precum: Filimon Creț din Poiana, Arad (!) Pleș din Săliște, Mihai Solomon din Leheceni, Petre Monța din Cărpinet, aceștia cu un glas, oameni de crezământ, susținând că știm că cărpinetenii dăduseră lui Popa Mihai acea bucată de pământ, în salariu pentru slujbă, până va trăi în slujba sa preotească; iar' celelalte sate, fie-care casă o jumătate măsură de grâu, șase parale, o căpiță de fân, și fie-care casă să slujască o zi, numai lucru persoanelor (fără vite). După mărturisiri așa stând lucrul, legea s'a rostit că nimeni nici o treabă cu Popa Mihai nu are; iar' dacă cineva l'ar zătigni, atunci să rămână după pedeapsa cu două sute de florini Pentru a căreia mai mare credință și cu pecetea o întărim dintre oamenii adunați într-o legiuire.

Actum Kerpinyeth eadem Die ut supranot.

Quod praesens copia suo originali conformissit.

Hisce testor Vascoh. Die 2-da Ian 1750.

Ioannes Nerdovics

Estradat per Jur. Districtul notar.

(L.S.)

Iocephum Barczai.

Din acest document, pe lângă că aflăm că la 1641 preot în Cărpinet (Leheceni) e Popa Mihai, dar vedem totodată repetându-se momentele principale ale genezei proprietății și prerogativelor acelei biserici și ale slugitorilor ei preoți, prin ce se întărește autenticitatea primului document.

Iar copiile după aceste două documente, scoase fiind una din anul 1741 alta din 1750, ne fac a întrezări, ca pe la mijlocul veacului XVIII, era trebuință de a se apăra drepturile acelei biserici ort. rom. strămoșești, de oare cari năpăstuiți.

Suntem pe timpul când se promitea: »Vitam sanguinem.« ...

Cine va fi fost Popa Mihai? Vre-un descendent din Bașca (fiul lui Avram dela 1598) care să fi plecat de preot în altă comună (în Barța?) ca să lase loc de preteasă în comuna sa de naștere fetei lui Opriș (fiul lui Achim, frate al lui Avram?) nu putem să știm. În ori ce cas însă, înrudirea lui cu familia lui Pascu cel din bătrâni, se indică în documentul din urmă.

Dupăce văzurăm și acest din urmă document, să vedem, cu ajutorul lui, ce inducțiune mai putem face. Nu cumva putem să mai întărim cele expuse înainte?

Putem stabili următoarea listă a preoților dela biserică din Leheceni-Cărpinet:

Pascu cel bătrân anul 1390 (?)

Marcu și Achim (frați) [1490?]

Opriș și Avram (frați) 1598.

Stan (și Bașca)?

Pascu 1619

Mihai 1641.

Avem 6 generații; 6 generații hotărât fac în acel timp trei veacuri.

De cei vechi, din fruntea listei, ne vom ocupa.

Avem în trei generații cinci bărbații pe cari sunt a se împărții 200 de ani și mai bine.

E posibil ca în veacurile XIV, XV, XVI, (în fundul Bihorului) viața a 5 oameni să constituie 200 de ani și ceva?

Da! Am avut exemple în Bașca Lupu și soții, jurați »toți mai bătrâni decât de 100 de ani.«

Atuncia dar, și pe această cale se verifică vechimea bisericii noastre din Leheceni-Cărpinet, conform mărturisirei primului document.

Și urmează de aci, o vechime și mai adâncă a Românilor în țara lui — Menumotat ...

Expunerile din acest articol, fără îndoială, mai pot fi completate prin alte documente ce vor mai eși la lumină; mai pot fi eventual și îndreptate unele scăderi.

Ar fi deci de dorit, ca pe baza actelor ce se vor mai fi găsit pe la bisericile noastră din Leheceni-Cărpinet ș. a. să se completeze această schiță, acest fragment istoric, — până la zilele noastre.

Preot și învățător dela fața locului, au cuvântul!

Sever Secula.

Calendarul diecesan pe anul 1905.

In editura tipografiei diecesane gr.-ort. române a Aradului e deja gata tipărit și se poate avea și procura atât dela administrațiunea tipografiei diecesane, strada Révay Nr. 10, cât și dela librării cu prețul de 40 fileri. La comanda peste 10 exemplare 20% rabat, expedate franco. Se estinde pe 14 coale tipar garmond și cuprinde, afară de partea calendaristică, șematismul mitropoliei rom. gr.-ort. în general și al diecesei Aradului în special; cronologia pe anul 1905; sărbători și alte zile schimbăcioase; posturile etc. Genealogia caselor domnitoare; târgurile din Ungaria și Ardeal; instrucțiuni postale și telegrafice etc., iar în partea literară: fotografiile iconostasului și bisericii din St.-Miclăușul-mare.

Moise Nicoară cu fotografie, de S. Secula. Tămăița legendă de M. Cioban. Socialismul dialog de I. Groșorean. Eroul dela Königrätz de St. O. Iosif. Cine a adus sărăcia în lume de I. P. R. Sentințe. Căpitanul Romulo poezie de V. Alecsandri. Sentințe. Un mijloc de înaintare de N. Boscaiu. Casa națională din Arad fotografie. Patronul țiganului poezie de T. Speranță. Un capitol despre lene și superstiție de G. Coșbuc. Sentințe. Mândro, mândro, vrei nu vrei, — poezie de M. Eminescu. Vulcanul, legendă din popor de M. Cioban. Minerva poezie de Nicu Stejărel. Dați creș-

tere fetițelor voastre de O. T. Baba n'auze dar potrivește poesie de E. D. O. Sevastos. Lupul și Titirez basm pentru copii de T. Speranță. Poesii populare. Cucul. — Economie. Creșterea porcilor. O coșniță de albine. Cât timp poartă animalele de casă. — Sfaturi economice. Fel de fel. Glume. — Inserațiuni și reclame, drept-ce cu multă căldură îl recomandăm tuturor oamenilor cu carte, căci în calendarul acesta pe lângă preț de — 40 fil. află și o carte de lectură prețioasă și plăcută.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 26 din statute membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se convoacă în

Adunare generală ordinară

la Timișoara pe zilele 21 și 22 Septembrie st. n. 1904.

Programul adunării este: Ședința I. *Mercuri*, la 21 Septembrie st. n. 1904, la orele 11 a. m. Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării generale. 2. Înscrisierea delegaților prezenți. 3. Raportul general al comitetului central. 4. Alegerea comisiunilor: a) pentru examinarea raportului general; b) pentru censurarea încheierii conturilor anului 1904 și a proiectului de buget pentru anul 1905; c) pentru înscrierea membrilor. 5. Presentarea propunerilor eventuale. La orele 5 d. m. ședința festivă a secțiunilor științifice-literare.

Ședința II. *Joi* la 22 Sept. n. 1904, la orele 10 a. m. Ordinea de zi: 1. Raportul comisiunilor. 2. Alegerea comitetului central și a funcționarilor Asociațiunii. 3. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1905. 4. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal. 5. Închiderea adunării generale. Se observă, că eventualele propuneri au să fie prezentate în scris presidiului Asociațiunii (în Sibiiu, Strada Morii Nr. 8), cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 28 Iulie 1904.

Iosif St. Șuluțu,
vicepresident.

Dr. C. Diaconovich,
primsecretar.

PROGRAMA

festivităților, ce se vor aranja cu ocaziunea adunării generale a „Asociațiunii“ la 21 și 22 Septembrie st. n. 1904 în Timișoara: 1. La 20 Septembrie întimpinarea la gară a comitetului central. 2. Tot în acea zi sara de cunoștință și cină comună în hotelul „Principele de Coroană.“ 3. La 21 Septembrie dimineața participarea la serviciul divin la biserica gr.-or. română și cea gr.-cat. română din Timișoara-Fabric. 4. La 11 ore înainte de amiaz I-a ședință a adunării generale în sala mare a hotelului „Principele de Coroană.“ 5. După amiaz la 2 ore banchet tot în acea sală. 6. Sara la 8 ore concert tot în acea sală. 7. La 22 Septembrie la 10 ore înainte de amiaz, a II-a ședință a adunării generale. 8. Tot în acea zi după amiaz la 4 ore ședința festivă a secțiunilor științifice-literare în sala mică a hotelului „Principele de Coroană.“ 9. Sara petrecere de joc în sala mare a hotelului. În Timișoara cotele private pentru publicul care vine la adunarea generală, — nu stau la dispozițiune, fie-care oaspe poate căpăta chilie numai în hotel; deci toți aceea, — cari voiesc a participa la adunarea generală,

sunt rugați până inclusive 18 Septembrie a comanda chilie la președintele comisiunii de încortelare Dr. Aurel Cosma avocat în Timișoara, căci altcum comisiunea de încortelare, fiind mare circulația călătorilor străini în Timișoara, nu va fi în stare a acvira chilii cerute la timp întârziat; — tot odată sunt rugați cu aceasta ocaziune a înștiința că voește sau nu a participa la banchet, — ca comitetul aranjator să se poată de timpuriu orienta.

Dacă oaspeții, cari comandează cortel, vor înștiința, că cu care tren ajung la Timișoara, la gară vor fi așteptați de membrii comisiunii de încortelare, ca să le comunice că pentru fie-care oaspe în care hotel e chilia comandată.

Timișoara la 19 August 1904.

Comitetul aranjator.

Consemnarea manualelor școlare,

admise cu ordinul ad Nr. 1077/904 pentru a se folosi în școlile populare elementare confesionale gr.-or. române de pe teritoriul Consistorului aradan, în anul școlar 1904/5.

Clasa I.

ABC-dar, carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții Arad, (aprobată de Ven. Cons.) 40 fil.

Clasa II.

Carte de cetire, de Iuliu Grofșorean și consoții Arad, 40 fil.

Maghiară, de Ioan Roman Arad, 30 fil.; de Grofșorean — Moldovan Arad, 40 fil.; de Koos — Goldiș Brașov, 40 fil.; de Groo Vilmos Macău, 48 fil.; de Ioan Molnár Sibiiu, p. I (aprobată de Ven. Consistor Arch.) 30 fil.

Aritmetică, de Arsenie Vlaicu, partea primă Brașov, 50 fil.

Clasa III.

Istoria biblică, de Dr. Petru Barbu, Caransebeș, 40 fil.; de Ioan Dariu, Brașov, 60 fil.; Biblioteca școlară Sibiiu, 60 fil.

Carte de cetire, Iuliu Grofșorean și consoții Arad, 40 fil. Mai mulți prieteni Brașov, 1.20 fil.; Vasilie Petri, 1.20 fil.

Maghiară, (ca la clasa a doua).
Aritmetică, de Arsenie Vlaicu, partea II, Brașov, 60 fil.

Geografia, de Damaschin Medrea, Arad, 70 fil.

Clasa IV.

Catechis, de Dr. Petru Barbu, Caransebeș, 40 fil.; de S. Morariu Andreeviciu, Viena, 30 fil.; de Moise Toma, Sibiiu, 60 fil.

Istoria Biblică, (ca la clasa a III-a).

Carte de cetire, (ca la clasa a III-a).

Maghiară, (ca la clasa a II-a și III-a).

Aritmetică, (ca la clasa a III-a).

Geografia, de Dr. Nicolau Pop, Brașov, 50 fil.; de Ioan Dariu, Brașov, (aprobată de I. Minist. r. ung. Nr. 47358/1888 și de toate trei Consistoarele ort. rom.) 70 fil.; Vasilie Goldiș Brașov, 70 fil.

Gramatică, de P. M. Liuba Brașov, (aprob. de I. Minist. reg. ung. Nr. 9711/892), 50 fil.; de Ioan Petran Arad, 40 fil.; de Maxim Pop Brașov, 60 fil.

Clasa a V-a și a VI-a.

Catechis, (ca la clasa a IV-a).

Ist. bisericească, de Dr. Barbu, Caransebeș, 40 fil.; de Iosif Aron, Brașov, 60 fil.

Carte de cetire, Mai mulți prieteni, Brașov, 1.20 fil.; de Popescu, Sibiiu; de Dogariu — Plași

Brașov, (aprobată de Cons. aradan Nr. 4451/1896, 1.20 fil.; de Pop Reteganul, 1.50 fil.

Maghiară, (ca la celelalte clase) partea II-a.

Aritmetica, de Arsenie Vlaicu, partea a III-a, Brașov, 60 fil.

Geografia (ca la clasa a IV-a).

Istoria, de Dr. Nicolau Pop, Brașov, aprobată de Consistorul din Sibiu Nr. 2742, 40 fil.; V. Goldiș, Brașov, 50 fil.

Istoria naturală, de Iuliu Vuia; de Ioan Tuducescu, Arad, 40 fil.; de Dogariu — Dariu, Brașov, 80 fil.

Economia, Ioan Tuducescu, Arad, 40 fil.; I. Georgescu, Brașov, 50 fil.; de George Moian, Brașov, 50 fileri.

Fisica, de Ioan Dariu, 60 fil.

Constituția, de V. Goldiș, Brașov, 40 fil.

In general.

Cântare, de Vorobchieviciu, Viena 3 fascicle 1 cor.; de Nicolau Popovici, Sibiu; de N. Stoicovici, Brașov.

Gimnastică, de I. E. Prodan.

În atențiunea oficiilor parohiale și a domnilor învățători.

Zilnic primim comande de tipărituri școlare, deci, după cum se vede, partea cea mai mare a celor interesați nu's în clar cu tipăriturile nouă școlare.

Spre lămurire notăm deci următoarele:

Introducându-se în școlile noastre populare «Anuarul școlar» tipăriturile de până acum ca «ziarul despre progres și absenții, conscrierea pruncilor» etc. etc., nu mai sunt de lipsă, înlocuite fiind cu «Anuarul» amintit. Rapoartele lunare să cer și pentru viitor.

Prețul amintitelor tipărituri e următorul:

Anuarul 3 coroane.

Rapoartele lunare pr. exemplar 4 fil. plus — 20 fil. spese de expediție.

Administrațiunea tipografiei diecesane.

CRONICA.

Știre personală. Mercuri la 11/24 August s'a întors la Arad, din vilégiatură C. Sa D-I R. Ciorogariu, director seminarial și redactor al revistei noastre.

Învățători buni. Dintre esamenale dela sfârșitul anului școlar 1903/4, ale școlilor noastre de pe teritoriul Consistorului aradan, au fost lăudate, după cum aflăm, cele prestare de următorii învățători și învățătoare:

Aurel Drăgan, din Cicir; *Ambrosie Coste*, Cenedul-unguresc; *N. Cârstea*, Măndruloc; *George Petrovici* Nădlac; *Maria Crișan*, *Elena Roja* și *Ștefan Roja*, Pecica; *Lazar Ionescu* și *George Roșu*, Semlac; *Aurelia Păcătan* și *Nicolae Popovici*, din B.-Comloș; *Aurel Micleși*, Pesac; *Lipovan St.-Miclăuș*; *Livia Radulovici*, Sarcia-rom.; *Petru Avrămuț*, Toracul-mare; *Virgil Amundia*, Ictar; *Ioan Roșu*, Buteni; *Mihail Mihaș*, Chisindia; *George Precupaș*, Dieci; *Petru Cociu*, Donceni; *Liviu Dublea*, Hodiș; *Aurelia Popovici* și *Mihai Voluntin*, Nadăș; *Adrian Peri*, Bara; *Trandafir Buru*, Cladova; *Ioan Furduian*, Leucușești; *Mihai Vidu* și *Enea Joldea*, Hălmagiu; *Pavel Stana*, Șimand; Ște-

fan Leucuța, Pilul-mare; *Alexe Turic*, Otlaca; *Dimitrie Boariu* și *Laurențu Toader*, Nădab; *Ioan Belez*, Siciău; *Grigorie Mladin Chișineu*; *Iosif Popa* din Fibiș; *Ioan Cismaș*, Firighaz; *Ghenadie Subțire*, Fiscuț; *George Tomi*, Cuveșdia; *Ioan Lucaciu* și *Iuliu Putici*, Lipova; *Vasilie Bogoi*, Belotint; *Teodor Neagu*, Ususău; *Traian Muntean*, Dorgoș; *Petru Bugariu*, Zabalț; *Ant. Sirca*, Bacamezeu; *Nic. Vug. Birchiș*; *Iuliu Spinean*, Valea-mare; *Iosif Mursa*, Căprioara; *Protasie Givulescu*, Soborșin; *Damaschin Medrea*, Slatina; *Tr. Givulescu*, Odvoș; *N. Rusu*, Ilteu; *S. Neamțu*, Giulița; *Aurel Mircu*, Totvărădia; *Dim. Popovici*, Cuvin; *V. Iliș* și *Ersilia Ștefu*, Cuvin; *Ioan Micoroiu* și *Teodor Lazar*, Cherechiu; *Hortensia Bogdan*, Măderat; *Iuliana Nastici* și *Șt. Ferician*, Agriș; *Porfir Popescu*, Căvăsint; *Damian Sebeșan*, Săcusigiu; *Avram Blaj*, Parța; *Dim. Olariu*, Pabda; *Atanasie Sirca*, Munar; *Sidonia Niga-Putici*, Ianova; *Ana Cota*, Izvin; *Petru Mășiu* Timișoara.

Dar pentru biserică. Credinciosul nostru din Che'mac Ioan și Aurel Jucu econom, care în anul trecut a dăruit sf. noastre Biserici 400 cor. în memoria unchiului și mătușei sale, Damaschin Cusman și soția Simina, precum și în memoria dănsului după reposare, în ziua subsemnată a cumpărat pentru sfta noastră biserică 2 prapori și un mășai pe tetrapod cu suma de 140 cor., pentru care dăruire și jertfă către D-zeu și sfta noastră biserică îi exprim în numele comunei noastre bisericesti cea mai mare mulțămărită rugând pe prea bunul D-zeu, ca acestea daruri făcute din inimă și evlavie adevărat creștinească să fie bine primite și să i-le respălătească de nenumerate ori. Chelmac la 4/17 August 1904. *George Rusu* par. gr. or. rom.

Universitate catolică în Alba-Iulia. Concesiunea prea înaltă pentru edificarea unei universități catolice în capitala de odinioară a principatului transilvănean, a sosit. Locul este deja ales și curând se va începe cu zidirea.

Parastas În ziua „Schimbării la față“ s'a celebrat „Parastas“ în biserică din comuna Musca, pentru repausatul de pie memorie *Dr. Ioan Petran* fost profesor de teologie și preparandie în Arad. Parastasul s'a oficiat prin părintele G. Popescu din Musca și părintele Iercoșan din Păncota cu asistența învățătorului A. Muntean. Părintele Iercoșan a rostit o duiosă predică ocazională, storcând lacrimi din ochii ascultătorilor. La parastas a participat nemângăiata sa soție cu cei doi orfani fii ai săi, o frumoasă cunună de consăteni și rudeni a repausatului. Vecinică să-i fie amintirea!

Anunț. Gramaticile fiertatului meu soț, aprobate de înaltul guvern și Ven. Consistor din Arad, sunt a se căpăta și pentru mai departe la mine. Profesorii și învățătorii vor primi rabat de 20%.

Cărțile sunt:

Gramatica rom. pentru învățământul secundar partea primă Etimologia. Prețul 2 cor. Gramatica rom. pentru învățământul secundar partea a doua. Sintaxa. Prețul 1 cor. 20 fil. Gramatica elementară partea primă pentru clasa III-a. Prețul 30 fil. Gramatica elementară partea a doua pentru clasa IV-a. Prețul 60 fil. Cu deosebită stimă: văduva *Aurelia Dr. Petran*, Arad, str. Lázár Vilmos Nr. 4.

Bibliografie. Manual de limba germană, întocmit de *Dr. Constantin Lacea* profesor, partea I. și II. Editura Ciurcu Brașov. Prețul 1 cor. 80 bani.

Se recomandă ca un bun manual pentru școlile noastre secundare.

Posta redacțiunii.

Vașiadi. Suntem îmbulziți de concursuri. Ii va veni rândul.

Concurs.

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătorești **S. Săldăbagiu**, (insp. Beiuș) — conform deciziunii comitet. parochial din 5/18 Aug. a. c., se scrie de nou concurs, cu termen de alegere pe 5/18 Septembrie a. c.

Emolumentele acestui post sunt: 600 cor. în numerar, — grădină pentru legume, locuință bună, nu altcum și grajd pentru vite; — postul inv. este împreună cu cantoratul — neputând pretinde alesul inv. altă ștolă pentru cantorat, — și pentru dotațiunea din sus are a ține prelegere și cu copii de repetițiune. Alesul învățător, după un an de probă va deveni înțărît definitiv. Recursele ajustate cu documentele prescise adresate comitetului parochial din S. Săldăbagiu sunt a se trimite protopopului tractual Elia Moga, în Robogány, — iar recurenții în cadrul termenului de recurs să se prezenteze în Sfta biserică din S. Săldăbagiu — spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parochial.

Ioan Sabău,
paroch.

Am văzut: *Elia Moga*, protopresbiterul Beiușului.

—□—

1—3

Pe baza înaltului decis al Veneratului Consistor din Oradea-mare de dttto 25 Iunie 1904 Nr. 1282/127 sc. se publică concurs pentru îndeplinirea definitivă a vacantului post învățătorec din **Cetea** cu termen de alegere pe 19 Septembrie st. v. 1904.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar în bani gata 124 cor., 8 cubule bucate sau costul lor, a 10 cor., de tot 80 cor.; iar restul de întregire la salarul de 800 cor. prescrist de lege, se pune în perspectivă a se solvi prin ajutor dela stat; 12 metere lemne de foc, locuință corăspunzătoare cu edificate economice și grădină de legume.

Alegândul învățător va fi deobligat a îndeplini și funcțiunile cantorale pentru cari va primi stolele usitate.

Doritorii de a ocupa aceasta stațiune, sunt avisași ca recursele lor, provăzute cu documentele prescise, și adresate comitetului parochial din Cetea să le subștearnă în 30 zile dela prima publicare administratorului ppresb. ca inspector școlar tractual subscris în Ūrgeteg p. u. Eleds; iar până la alegere să se prezente în sf biserică din loc, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în Cetea din ședința comitetului parochial ținută în 9/22 Maiu 1904.

Pentru comitetul parochial:

Ioan Câmpean,
paroch, președinte.

Mihancea Dumitru,
notar ad hoc.

Cu consensul meu: *Iosif Moldovan*, adm. ppresbiteral ca inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătorec la școala gr. or. rom. din **Dud** se scrie concurs cu termen de alegere pe 12/25 Sept. 1904.

Emolumentele sunt următoarele: În bani gata 60 coroane 7 jugh. pământ, 6 arător, și 1 fanaș 140 cor. 24 m. lemne, din cari e a se încălzi și școala. Scripturiztica 6 cor. Conferințe 10 cor. Cvarțir corespunzător și grădină de legume.

Dela petenți se cere să fie de religiunea gr. ort. rom. și să producă testimoniu de cvalificație inv. conform legii, și pân la alegere au a se presenta odată în sf. biserică din Dud spre a-și arăta destoinicia în cântarea bisericească.

Petenții au să arate în scris de când și formează dreptul la cvincvenal, iar alesul se obligă a conduce strana fără altă remunerație specială.

Petitele în regulă și adresate comitetului parochial din Dud sunt a se susține oficiului protopresbiteral gr. or. rom. în Șiria (Világos) până la 9/22 Sep. 1904, cele intrate mai târziu nu vor fi luate în socotință.

Dud, la 18/31 Iulie 1904.

Jon Voluntir

notar.

Teodosiu Motorca

preside.

Cu știrea mea: *George Popovicu* protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru postul învățătorec cantoral din **Ianoșda** (cottul Bihor) ppiatul Tinca cu termen de alegere pe ziua 8/21 Septembrie 1904, pe lângă următoarea dotațiune: 1) În bani gata 600 cor. 2) 4 metri lemne din cari 2 metri pentru încălzitul școalei, 3) stolele cantorale îndatinate 4) dela comuna politică 40 cor. pentru fân 5) pentru curățirea școalei 4 jugh. de pasc ori 16 cor. bani, 6) dacă învățătorul va conduce cor. 6 holde pământ. 7) învățătorul ales după serviciu de 5 ani prestat în Ianoșda drept de cvincvenal, 8) cvarțir liber cu grădină.

Reflectanții recursele lor instruate conform regulamentului și adresate comitetului parochial din Ianoșda le vor subșterne subscrisului ppresbiter cel mult până în ziua 5/18 Sept. și se vor presenta în biserică din Ianoșda spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parochial ținută la 11/24 Iulie 1904.

Ioan Costa

pres.

Ioan Andrei

notar.

În conștelegere cu *Nicolae Rocsin* ppresbiter.

—□—

2—3

Pentru postul învățătorec cantoral din **Ō.-Gepișiu** ppiatul Tinca (cottul Bihor) cu termen de alegere pe 8/21 Septembrie 1904 pe lângă următoarea dotațiune 1) cvarțir liber, 2) în bani gata 320 cor. 3) Bucate sfărmate 10 cubule jumătate grâu jumătate cucuruz 4) Pământ arător 8 holde, 5) 16 metri lemne din care va încălzi și școala, 6) Venitele cantorale îndatinate, 7) Scripturistica și conferința 20 cor. Ear învățătorului stabil se va esopera dela stat întregire până la 800 cor. Reflectanții recursele lor ajustate amăsurat Regulamentului adresate comitetului parochial le vor subșterne până în 5/18 Septembrie subscrisului protopop și se vor presenta în bis. din Gepiș spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parochial

În conștelegere cu mine *Nicolae Rocsin* ppresb.

—□—

2—3

Pentru postul învățătorec cantoral din **F.-Bator** ppiatul Tinca (cottul Bihor) cu termen de alegere pe ziua 14/27 Septembrie 1904, pe lângă următoarea dotațiune: 1) bani gata 600 cor. 2) Pentru scripturistica 20 cor. 3) Pentru curățitul școalei 20 cor. 4) la conferință câte 2 cor. la ziuă, 5) cvarțir liber și 6) stolele cantorale îndatinate.

Reflectanții recursele lor adresate com. par. și provăzute conform Regulamentului le vor subșterne subscrisului protopop și se vor presenta în bis. spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetulu parochial

În conștelegere cu mine *Nicolae Rocsin* ppresb.

—□—

2—3

Pentru stațiunea învățătoarească dela școala superioară de fetițe din **Măderat**, inspectoratul Șiriei devenită vacantă prin retragerea în pensiuine, a fostei învățătoare, **Maria Codrean**, prin aceasta se deschide concurs cu termen de alegere pe **12/25 Sept. st. v. 1904.**

Salarul împreună cu acest post este: în bani gata 400 cor., $\frac{1}{4}$ sesiune pământ arător și una holdiță prețuite în venit de 200 cor., 10 metri de lemne, 80 cor bani gata de locuință, 10 cor., pentru conferință și 8 cor., pentru scripturistică; pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească.

Recurențele cari doresc a reflecta la acest post sunt avisate ca recursurile lor instruite conform recerintelor prescise și adresate comitetului parochial gr. ort. rom. din Măderat, să le trimită Prea On. oficiu protopresbiterial gr. ort. rom. din Șiria (Világos) până la 8/21 Septembrie 1904 în termenul indicat.

Măderat, la 15 August st. n. 1904.

Petru Borlea

pres. com. par.

Cu știrea mea: *George Popoviciu* protopresbiter.

Pavel Siartău

not. com. par.

—□—

2—3

Prin aceasta se escrie din nou concurs pentru stațiunea învățătoarească dela școala conf. gr. ort. rom. din **Odvoș** (protopresbiteratul M-Radna), cu termen de recurgere **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. Bani gata 700 cor. 2) Bani pentru lemne 160 cor. 3) Dreptul de izlaz și pădure după $\frac{1}{2}$ sesiune pământ. 4) Dela înmormântări mari (cu liturg.) 2 cor., dela cele mici 1 cor. 5) Cvarțir în natură cu 2 odăi și culină, cămară de bucate și grădină de legume. Toate aceste venituri ating suma de 868 coroane

Spesele de conferință le plătește comuna politică iar când de-aici se vor sista va primi învățătorul 10 cor. dela comuna bisericească.

Recurenții recursurile lor ajustate cu toate documentele prescise le vor susține subscrisului Comitet parochial pe calea P. O. D. Procopie Givulescu, protopresbiter și inspector școlar în M. Radna, având dănușii a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf-ta. Biserică din Odvoș, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic. Cei cari știu instrua și conduce cor vocal, vor fi preferiți. Se notifică, că alesul va avea să țină și școală de repetițiune și să fie și cantor, fără altă remunerațiune, precum și catechisarea în școala sa.

Odvoș, la 1/14 August 1904.

Comitetul parochial

In conțelegere cumine: *Procopie Givulescu* ppresb. ins. șc.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești dela școala II din **Almaș** (comit. Arad) devenită în vacanță în urma pensionării învățătorului **George Dârlea** se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1) În bani numerari 581 cor. 2) Bucate 12 șinice grâu 8 șinice cucuruz în preț de 224 cor. 3) Venite cantorale dela înmormântări mari unde va fi poftit 1 cor. cu liturgie 2 cor. dela liturgii private, maslu și parastase câte 1 cor. peste tot în calcul mediu — 100 cor. 4) 12 stângeni de lemne din cari 8 stângeni a învățătorului prețuite în bani 64 cor. 5) Spese de conferință 20 cor. 6) Scripturistica 10 cor. 7) Curatorat 12 cor. și 6 măsurii cucuruz 8) Cvarțir liber cu chilii și cuină graj și $\frac{1}{2}$ grădină. 9) Cvinevenalul prescrist însă numai după îndeplinirea alor 5 ani în comună.

Dela recurenții se pofteste că afară de cvalificația prescristă să aibă cel puțin 3 clase gimn. ori civile și

să producă atestat că sunt în stare a înființa și conduce cor bisericesc.

Alegându-l învățător este deobligat a îndeplini serviciul cantoral în biserică precum și instrucțiunea în școala de repetiție fără altă remunerație.

Recurenții sunt avisați ca recursurile lor ajustate cu documentele prescise conform „Regulamentului“ să le susțină adresate comitetului paroch. din Almaș, până la termenul susindicat P. O. D. Ioan Georgea ppresbiter în Buteni (N.-Butyin) precum și a-se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în Biserica din Almaș spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Almaș la 1/14 Aug. 1904.

Cornel Lazar

preot, pres. com. par.

Cornel Novac

not. com. par.

In conțelegere cu mine: *Ioan Georgia* ppresb. inspector școlar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii vacante învățătoarești dela școala noastră din comuna **Batta** — ppresbiteratul Lipovei — se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Beneficiul anual, împreună cu acest post este:

1. Salar în bani numerar: 700 cor.; 2. Pentru scripturistica inv. 30 cor.; 3. Pentru conferință 30 cor.; 4. 40 metri de lemne în preț de 80 cor., din care se va încălzi și sala de învățământ; 5. Cortel liber în localitatea școalei, cu 2 chilii și grădină de legume de 1 jug.; 6. 5 jug. pământ estravilan, cari aduc un venit anual de circa 200 cor. Alegându-l învățător e deobligat fără alta remunerațiune, a presta și serviciul de cantor la biserică.

Recurenții sunt avisați ca recursurile lor ajustate cu documentele de cvalificațiune — prescise, și cu declarațiune, că de când își va forma prentensiunea de cvinevenal, — adresate comitetului parochial din Batta, au a-le susține, până la termenul susindicat P. T. D-lui **Voicu Hamsea**, ppresbiter în Lipova (**Lippa**); precum și a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf-ta biserică din Batta, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Batta, 4/17 Iulie 1904.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: *Voicu Hamsea*, protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala noastră din comuna **Dorgoș**, ppresbiteratul Lipovei se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Beneficiul anual împreună cu acest post este: 1) Salariu în bani gata 250 cor. 2) 50 de chible de bucate, jumătate, grâu, jumătate cucuruz sfârmat, 3) 4 jugh. pământ estravilan, din care $\frac{1}{2}$ jugh. fână, ear restul arător, 4) 12 stângini de lemne, aduse în ocolul școalei, din cari se va încălzi și sala de învățământ, compute în bani 10 cor., 5) Pentru conferință 0 cor. 6) Pentru scripturistica învăț. 7 cor. 7) Cortel liber, 2 chilii, cămară, grajd este; cu grădină de legume de 1 jugh. 8) dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.

Se notează, ca de oare-ce văduva învățătoarească, conform Regulamentului în vigoare, are să capete salarul până la finea anului 1904, alegându-l învățător, pe lunile Sep. - Decembrie inclusive, va primi dela com. bis. pe fie-care lună 30 cor. și apoi dela începutul anului 1905, va primi salarul întreg.

Suplement la „Biserica și Școala“ Nr. 33.

Alegândul învățător este deobligat a îndeplini și serviciul de canotrat la biserică fără altă remunerațiune.

Cvîncevenalele provăzute în lege, se vor acorda numai după serviciu de 5 ani consecutivi-prestați în comuna Dorgoș, și computați dela introducerea sa în oficiu.

Recurenții sunt avisați ca recursurile lor ajustate cu documentele legale de cvalificațiune, și adresate comitetului parochial din Dorgoș, să le subștearnă până la termenul susindicat, P. T. D-lui Voicu Hamsea, ppresbiter în Lipova (Lippa), precum și să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf-ta biserică din Dorgoș, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Recurenții cari vor dovedi capabilitatea de a instrua și conduce cor vocal, vor fi preferiți.

Dorgoș, în 4/17 Iulie 1904.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: *Voicu Hamsea*, protopresbiter.

—□—

3—3

Se escrie concurs pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți dela cl. II-a din com. **Șoimoș** protopopiatul Radnei cu termen de alegere pe **29 Aug.** „Tăerea capului sf. Ioan botezătorului“ 1904.

Emolumentele sunt: 1) salar în bani gata 600 cor. 2) 1' m. lemne pentru învățător, iar pentru încălzitul școlii și pentru curatorat se îngrijește com. biserică. 3) scripturistica primește dela com. bis. după trebuință. 4) spese de conferințe va primi din lada com. politice și încât acelea nu s'ar acoperi de acolo, atunci le va suplini com. bis. din spesele cultului, 5) drept de pășunat are învățătorul pentru vitele ce le va avea, având a solvi taxa de pășunare întocmai ca locuitorii 6) cvartir are, din 2 chilii, cuină, podrum, cămară precum și grădină de legumărit 7) contrib. după persoana sa o va solvi învăț. 8) alegândul inv. va avea să ducă și cantoratul în bis. strana dreaptă, fără alta remunerațiune; — dela înmormântări unde va fi pofit și unde va merge perondat cu colegul său, va căpăta taxa de câte 1 cor. 0 fil. iar dela înmormântări ceremoniale 2 cor.

Reflectanții datorează a se presenta în sf. biserică din **Șoimoș** în vre-o Duminecă ori sârbătoare, spre aș arăta desteritatea în cant și tipic, iar recursurile lor ajustate cu documentele necesare adresate comit. par. le vor subșterne P. O. Domn ppresbiter Procopie Givulescu în M. Radna până în 27 Aug. a. c. s. v. Având recurenții a da declarațiune că pe basa serviciului prestat în altă comună, nuș formează dreptul de a cere cvîncevenal dela această comună.

Din ședința extra ordinară a com. parochial.

Ș o i m o ș la 24/6 August. 1904.

I. Vuculescu

Simeon Bârlea

președ. com. parochial.

notar comitetului par.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual *Procopie Givulescu*.

—□—

3—3

Pentru stațiunea învățătorescă dela școala gr.-or. română din **Tornea** ppresbiteratul și inspectoratul Aradului, se escrie concurs cu termenul de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: În bani numerari 600 cor. 2) 3 orgii de lemne, din care a se încălzi și sala de în-

vățământ, 3) 20 cor. în spesele pentru conferințele învățătoresți, 4) Scripturistica de lipsă se va solvi din comuna biserică. 5) Cortel cu grădină de legume. 6) Cantoratul de biserică nu se va remunera ci numai tacse dela funcțiunile obveninde.

Recursurile ajustate conform prescrișelor Statutului Organ. și provăzute cu declarațiune, că pe basa serviciului neîntrerupt ca învățător în aceasta comună va forma pretensiune la cvîncevenal, adresate comitetului parochial din **Tornea** să se trimită părintelui protopop subscris în Arad; — având recurenții în vre-o Duminecă ori sârbătoare a-se presenta în biserică din loc, spre a-și arăta desteritate în cântare și tipicul bisericese.

Comitetul parochial

În conțelegere cu: *Vasilie Beleş* ppresbiter și inspector școlar.

—□—

3—3

Se publică concurs pentru îndeplinirea definitivă a stațiunilor învățătoresți din:

1) *Sabolciu* cu venite 1) 360 bani gata: 2) 2 jugh. mici intravilane = 40 cor., 10 jugere mici estravilane = 200 cor., sau costul acestor două poziții în bani; sperativă întregire dela stat 200 cor., de tot: 800 cor. Cvartir și grădină de legume. Ziua alegerei **5/18 Septembrie a. c.**

2) *Surduc* cu veite 1) 360 cor. în bani gata solviți anticipative în rate lunare, 10 cubule cucuruz sfărâmat a 10 cor. eclesia școlară computată în 60 cor. 16 metri lemne, cu crengile lor, din care se va încălzi și sala de învățământ în preț de 40 cor. pentru școala de repetiție din partea comunei politice 40 cor. de tot 600 cor. Ziua alegerei **8/21 Septembrie a. c.**

3) *Telecuș* cu venit de 600 cor. bani gata un intravilan de 1/4 jugh. cvartir separat de școală. Ziua alegerei **8/21 Septembrie a. c.**

Sarcinile publice le vor suporta aleșii. Aceste stațiuni învățătoresți sunt imbinat și cu cantoratul, pentru care vor beneficia stolele usuat în comună și anume în *Sabolciu* înmormântare mare 1 cor. cea mică 80 fil. în *Surduc* cea mare 1 cor. cea mică 40 fil. în *Telecuș* înmormântare mare 1 cor. cu liturgie 2 cor. cea mică 40 fil. — În toate comunele sfințirea apei mici și liturgie privată a 40 fil.

Doritorii de a ocupa vre-una din stațiunile de sus, recursurile lor, ajustate conform regulamentelor în vigoare și adresate comitetului parochial să le trimită P. O. Oficiu ppsc în **Urgeteg** p. u. Eleds împreună cu declarațiunea că de când își formează dreptul la cvîncevenal până la 3/16 Sept. având până la alegere a-se presenta în care-va Duminecă sau sârbătoare în sf-ta biserică din comuna la care au recurs spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetele parochiale.

Cu consensul meu *Iosif Moldovan* adm. ppresb.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc din comuna **Calăție**, se escrie concurs cu termenul de alegere pe **12/25 Septembrie a. c.**

1. 600 coroane bani gata eiectați pe locuitorii comunei, 2. 8 stângeni de lemne pentru încălzitul salei de învățământ și a locuinței 3. 12 cor. pentru conferință. Eventualele întregiri și cvîncevenalele se vor esopera dela stat. Alesul va fi îndatorat a îndeplini și postul cantoral pe lângă stolele usuat.

Recursurile ajustate cu documentele prescrișe sunt a-se înainta P. On. oficiu protopesbiteral în **Urgeteg** p. u. Eleds în termenul legal. Reflectanții vor avea a se

prezenta în sf. biserică în care-va Duminecă ori sărbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parochial din Calafie ținută la 29 Iunie st. v. 1904.

Comitetul parochial

Cu consensul meu: *Iosif Moldovan* adm. protopresbiter
—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător din școala confesională gr.-or.-rom. din **Corbești** (comitatul Aradului, ppresbiteratul Maria-Radna) se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1) în bani gata 280 cor. 2) 12 stângeni de lemne, din cari a se încălzi și sala de învățământ, 3) pentru rescumpărarea fânului 48 cor. 4) pentru conferință 10 cor., 5) cvartir liber cu intravilanul școalei, 6) în bucate 6 șinici grâu și 6 șinici cucuruz.

Doritorii de a ocupa aceasta stațiune sunt avisați ca recursele lor ajustate cu documentele legale și adresate comitetului parochial din Corbești, să le substituie până la termenul susindicat părintelui protopop Procopie Givulescu în Maria-Radna, având a se prezenta în sf-ta biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în tipicul și cântările bisericești.

Corbești la 27 Iunie (10 Iulie) 1904.

Comitetul parochial.

În absența P. O. D. protopresbiter tractual
Ioan Vuculescu preot concrezut cu conducerea oficiului.

—□—

3—3

Licitațiuni minuende.

Pentru edificarea unei școale în **Moroda** tractul Ienopolei, prin aceasta se escrie licitație minuendă ce se va ținea în localitatea oficiului parochial din Moroda Miercuri la **18/31 August** a. c. la 10 ore n. am.

Prețul de esclamară e 2596 cor. 42 fileri.

Amănuntele preliminarului de spese și planul edificiului se pot vedea la oficiul parochial din loc.

Reflectanții se vor prezenta în persoană au 'și-vor trimite ofertele în scris.

Din suma staverită — 10% se va depune drept vadiu până la colandare.

Moroda, la 10/23 August 1904.

Comitetul parochial.

—□—

1—1

Pe baza conclusului Ven. Consistor gr. or. rom. din Arad, de dto **22 Iulie** (4 August) 1904 Nr. 4178/904 prin aceasta se escrie concurs de licitațiune minuendă pentru acoperirea și repararea bisericii din **Totvaradia**, care se va ținea **22 August** (4 Septembrie) a. c. la **orele 3 p. m.** în localitatea școalei. Prețul de esclamară este 795 cor. 59 fil.

Cei cari doresc a licita, sunt obligați a depune la începerea licitațiunii vadiul de 10% — și stă în dreptul comitetului parochial a da lucrul aceluia dintre licitanți în care va avea mai mare garanție. Preliminarul de spese și condițiunile se află la subsemnatul oficiu parochial, unde fie-care licitant le poate vedea.

Notându-se că concurenții nu-și pot pretinde nici un fel de diurnă sau viatic.

Totvaradia la 5/18 August 1904.

Ioachim Turcu,

par. și preș. al com. par.

—□—

1—3

Pe baza conclusului Veneratului Consistor gr. or. rom. din Arad de dto **15/28 Iulie** 1904 Nr. 4050 prin aceasta se publică licitațiune minuendă ținândă în Igris (Egres) c. Torontal la 15/28 August a. c. la orele 3 după amezai în școala II de băeți gr.-or. pentru repararea și văruirea bisericii și îngrăditului pe lângă prețul de esclamară 816 cor. 06 fil.

Licitanții au să depună ca vadiu 10% în numerar.

Preliminarul și condițiunile de reparare se pot vedea la oficiul parochial gr.-or. rom. din loc.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a angaja lucrul aceluia întreprinzător reflectant în care va avea mai multă încredere.

Reflectanții la aceasta licitațiune au să se prezenteze pe speșele lor proprii.

Igris 2/15 August 1904.

Pentru comitetul paroch.

Simeon Cristea,

preș. com. par.

—□—

2—3

Senegin contra tusei, răgușelei, durerii, de pept, ofitei, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungoaiei și tusei seci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, răcelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greața și vomarea, șgârchiurile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. Prețul **1 cor. 20 fil., și 2 cor.**

Kajodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la morburii secrete **1 sticlă 2 cor.**

Laxbonbons, Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitatea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de închiderea scaunului numai de cât să comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul **1 cor.**

Chemicale, drogue, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rom și altele. Tee russice, parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față și mâni. Articole cosmetice, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți precum și praf. Ori-ce fel de articol din brânșă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge.

8—10

Cornel Demeter.

apotecar în Békás-Megyér strada principală nr. 46 (lângă Budapesta)

